

Le Vallon, een schilderij van Koen Broucke uit het boek *Miavoye* © Koen Broucke.

[B] **DE DAUW VAN DE RELING LIKKEN. EEN
POLYFONE LOFZANG OP PAUL VAN OSTAIJEN**

Paul van Ostaijen, dat is BOEM PAUKESLAG op het T-shirt dat ik als puber had. Een gedicht dat even iconisch is als de zonnebloemen van Vincent van Gogh of de pijp die geen pijp is van René Magritte, zodat je alleen nog het platte beeld ziet, niet de duizelingwekkende diepte. In *Miavoye* trekken schrijver Pascal Verbeke, dichter Peter Holvoet-Hanssen, romancier Koen Peeters en schilder Koen Broucke de neergezakte oogleden van de afgestompte lezer weer omhoog en spuiten ze zijn verstopte oren open.

Ze gaan op bedevaart naar *Miavoye*, waar de Antwerpse dichter in een sanatorium in de nacht van 17 op 18 maart eenzaam stierf, slechts 34 jaar oud. Daarmee geven ze gehoor aan een oproep die de dichter Richard Minne krap twee weken na de dood van Van Ostaijen deed. Hij wilde dat enkele uitverkorenen “de onrechtvaardigheid van Van Ostaijen dood weer rechtzetten”, naar *Miavoye* togen, een boek over de dichter maakten en een keurbundel uit zijn werk samenstelden.

Meer dan tachtig jaar later voert het viertal deze “verontwaardigde, pathetische opdracht” uit. Zelf kunnen ze er ook wat van, van het ronken. “Wij moeten opnieuw aandacht wekken voor de

woordentover van Van Ostaijen. Lezers moeten weer uit vrije wil zijn ‘Meloëe’ uit het hoofd leren. Dat is het ware ereperk”, zegt Holvoet. De ironicus in Peeters speelt zijn relativerende rol. We lezen: “Zo is dat, Holvoet, suster Peeters hem.” Maar de magie van Van Ostaijen maakt ook in hem gedragen beschouwingen los. Als hij zijn lievelingsgedicht mag noemen, kiest hij voor ‘Alpejagerslied’. Daarin leest hij dit: “Het gaat over de schoonheid en de onmogelijkheid van ontmoetingen. Het leert ons hoe voorzichtig men moet zijn in menselijke relaties, en de weemoed die dat veroorzaakt.” Ook de schilder Broucke schuwt de grote woorden niet. Over zijn favoriete gedichten ‘Meloëe’ en ‘Mythos’ zegt hij: “Ze vertellen mij precies waar het allemaal om draait in het leven.”

Tegelijkertijd beseffen de heren maar al te goed dat poëzie niets leert en niet is te reduceren tot eenduidige boodschappen of eenvoudige levenswijsheden. Zeker die van Van Ostaijen niet. Over zijn nagelaten gedichten die hij zijn sterkste vindt, brengt Peeters in: “We weten amper wat ze betekenen of hoe ze gelezen moeten worden. Hier verricht hij het magische, zorgvuldige aftasten van de taal.” Verbeke filosofeert over het gedicht ‘Avondgeluiden’, dat hij als “het meest gave” karakteriseert: “Leg dat maar eens uit, er is geen beginnen aan. En toch weet je dat alles hierin klopt. Een diepe, volstrekt autonome woordenwereld.”

Holvoet roemt Van Ostaijens ‘muziekdoosliedjes’. Hij bespiegelt: “Vandaag moeten dichters vooral verstandige gedachten en veilige metaforen leveren. De tijd aast op consumeerbare gevoelens. Maar Van Ostaijen leert ons dat betekenis ook uit de woorden zelf kan komen, uit het wit tussen de regels, de cadans... Waar de literatuur de hoge hoed in de hand neemt, klinkt Paul van Ostaijen in het winkelbelletje van een hoedenwinkel. Elk gedicht veegt het ego een beetje uit. Tot enkel nog is: de wind.”

Het is een van die schitterende formuleringen waaraan *Miavoye* rijk is. Het is een boek dat de onbedwingbare neiging oproept te citeren en te citeren. De toon is ook zo prettig. De milde spot waarmee de jongens elkaar bestoken. De zoekende zinnen waarin ze de tover van Van Ostaijen proberen te vangen. De voortdurende afwisseling tussen het verhevene en banale, tussen magie en ironie. Het lichte absurdisme waarmee ze hun reis, de dichter, het leven viëren. Neem de opening van het hoofdstukje ‘De tocht’: “Vlak na zonsopgang stond Peeters al op de brug te kijken naar de spiegeling van schapenwolken in de Maas. Hij was nog maar net wakker en had al zin om de dauw van de reling te likken.” Die laatste zin, ik kan er geen genoeg van krijgen.

Dat aan hun hele avontuur ook iets lachwekkends kleeft, snappen ze natuurlijk heus wel. “Hoe hopeloos romantisch, zelfs naïef was de gedachte om een dichter te zoeken waar hij niet meer was? Op een plek waar hij zelfs niet meer begraven lag?” Op een mistroostig moment vindt Verbeke hun reis naar het stervensoord van Van Ostaijen zelfs bespottelijk. “Waarop hoopten de heren bedevaartgangers? Een aanraking? Een inzicht? Een ontdekking? Een schilfer van een afgeknipte teennagel tussen twee vloerplanken die ooit aan de dode dichter toebehoord zou kunnen hebben?”

Maar natuurlijk geldt ook in dit geval het clichématige maar daarom niet minder ware inzicht dat het om de reis zelf gaat, niet om het bereiken van een bestemming. En onderweg gebeurt er zoveel magisch en moois. De heren gooien de schitterendste ideeën op over waar de schoonheid van Van Ostaijens werk in schuilt. Ze schetsen een intiem portret van de dichter, als dandy in het Antwerpse caféleven en als eenzame TBC-patiënt op zijn sterfbed. Broucke maakt sfeervolle schilderijen en

tekeningen, die in het boek prijken. Ze wisselen van gedachten over de gedichten die in de keurbundel moeten komen, wat leidt tot een keuze die de belofte “een selectie van veertig sublieme gedichten” volledig inlost.

“Onsterfelijkheid bestaat, maar het blijft veel werk voor de nabestaanden”, zegt Peeters in de uitgeleide. In *Miavoye* hebben vier aardige jongens dat werk met veel liefde en onmiskenbaar plezier verzet. Met als resultaat dat de poëzie van de dode dichter weer een duizelingwekkende vitaliteit heeft.

TOMAS VANHESTE

KOEN PEETERS, PASCAL VERBEKEN, PETER HOLVOET-HANSEN,
KOEN BROUCKE, *Miavoye. Op bedevaart naar Paul van
Ostaijen*, De Bezige Bij Antwerpen, 2014, 194 p.